

kialakulását, amire 72 óra elmúltával számíthatunk (4. kép).

- Prioritást élveznek a gyorsan károsodó anyagok, pl. mázalt papírok, filmek, fotográfiák, vagy azok, melyek esetében a gyors beavatkozás még megelőzhető a károsodás, pl. nedves dobozból még száraz iratok kiemelése.
- Ezután következhet a fagyasztásra szánt iratok összeírása, csomagolása és a levegőn szárítható dokumentumok kiemelése. Természetesen a prioritási sorrend megállapítását befolyásolják a gyűjtemény nagy történeti vagy egyéb értékkel bíró részei, melyeket állapotuktól függetlenül előbbre sorolhatunk mentéskor, de nem feledkezhetünk meg az érintett többi dokumentumról sem.
- A mikroorganizmusok elszaporodásának kockázatát is fel kell becsülni valamint fontos folyamatosan figyelni és ellenőrizni az anyagot. 48 órával a káresemény után mikrobiológiai szűrővel ellátott légzésvédő maszkot kell viselni a penészspórák ellen.⁶
- A mentéshez szükséges idő megállapítása fontos a tervezésben.
- A kockázatfelmérés eredményei alapján a mentés megtervezése, a munkák összehangolása:
 - a mozgatáshoz és az elhelyezéshez szükséges hely kialakítása,
 - emberi erő beosztása (hány munkatárs hol dolgozzon),
 - eszközök felmérése, miből mennyi kell a mozgatáshoz (dobozok, ládák, kocsik).
- A szállítási útvonal meghatározása.
- Az elkülönítő helyiség kijelölése. A kiválasztás szempontjai:
 - a károsodott helyszínhez lehetőleg közel, lifttel, szállítókocsival megközelíthető száraz helyiség,
 - levegője szabályozható hőmérsékletű és páratartalmú, vagy hűvös,
 - biztonságosan zárható legyen.
- Az előkészített mentési anyagok és felszerelések mozgósítása.

6. Egészségügyi és munkabiztonsági intézkedések

A legfontosabb az emberek biztonsága és egészségvédelme a mentési folyamat során.

A mentés előtt a munkacsoportra veszélyt jelentő kockázati tényezők meghatározását és minimalizálását el kell végezni:

- áramütésvédelem, áramtalanítás,

⁶ Lásd a következő kiadványokat: Preservation Advisory Centre booklet, Mould outbreaks in library and archive collections www.bl.uk/blpac/pdf/mould.pdf

Kastaly Beatrix: Múzeumi gyűjtemények anyagait károsító mikroorganizmusok, Hogyan előzhető meg a „fertőzés” és gátolható meg a „járvány”? Múzeumi Állományvédelmi Füzetek 7., Budapest, 2010.,

- bejárhatóság, akadálymentesítés biztosítása,
- csúszásmentesítés, víz eltávolítása,
- szükség szerint fertőzésveszély (szennyvíz),

A biztonság és a hatékonyság érdekében a mentőcsapat párosával, vagy kis csoportokban dolgozzon.

A mentést csak védőruha és a károsodás típusától, mértékétől függő védőfelszerelés (lásd 4. pont) meglétekor szabad elkezdeni.

A károsodott műtárgyak mentésekor orvosi gumikesztyű viselése kötelező.

A kárelhárítás veszélyei miatt néhány környezeti tényezőre érzékeny embert ki kell zárni a mentésből, pl. az asztmában és egyéb légzési problémában, illetve autoimmun betegségben szenvedőket, az időseket és a várandós nőket.

7. Az elkülönítő helyiség előkészítése, felszerelése

- A szőnyeget és parkettát közepes vastagságú polietilén fóliával kell letakarni, hogy védjük a lecsurgó víztől. A fóliát munkavédelmi okból a széleken ragasztószalaggal rögzíteni kell.
- A helyiséget annyi asztallal kell berendezni amennyivel csak lehet, hogy minél nagyobb felület álljon rendelkezésre a szárításhoz.
- A helyiséget ventilátorokkal és páraelzívókkal is el kell látni.
- A megfelelő számú védőfelszerelést és a mentéshez szükséges anyagokat és eszközöket a helyszínre kell szállítani.

8. A károsodott tárgyak mozgatása

Mielőtt eltávolítanánk az anyagot eredeti helyéről, meg kell győződnünk arról, hogy nyomon követhetőek, beazonosíthatóak-e, ezért megfelelő dokumentálási rendszert kell alkalmazni.

Minden tárgyat műanyag dobozokban, ládákban kell mozgatni, a közvetlen kézben történő mozgatást szorítsuk a minimumra.

(5. kép)

Leesett, eredeti helyükről elmozdult tárgyak mentése:

Egylapos dokumentumok különösen sérülékenyek nedves állapotban, könnyen szakadnak a padlóról történő felemeléskor, ezért mindenképp ajánlott ezeket egy poliészter lap segítségével alátámasztva felemelni.

A polcokon álló átnedvesedett műtárgyak:

- Megduzzadhatnak és „beékelődhetnek” a polcon. Úgy emeljük le a könyveket, hogy egyik kezünkkel a tetejét fogjuk, miközben a mellette lévő köteteket hátrébb toljuk a polcon, ne a gerincénél húzzuk a kötetet.